

**የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሬፑብሊክ
መንግሥት**

**THE GOVERNMENT OF THE FEDERAL
DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA**

**የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን
ENVIRONMENTAL PROTECTION AUTHORITY**

**መመሪያ አራት
*DIRECTIVE FOUR***

**ልዑጥ ሕያዋንን ለማጓጓዝ መሟላት ያለባቸው ግዴታዎች
REQUIREMENTS FOR THE TRANSPORT OF MODIFIED
ORGANISMS**

**አዲስ አበባ
ጥር 2000**

**ADDIS ABABA
January 2008**

መመሪያ ቁጥር 4

ልውጥ ሕያዋንን ለማንገዝ መሟላት ያለባቸውን ግዴታዎች ለመወሰን የወጣ መመሪያ።

ልውጥ ሕያዋን በሚጓጓዙበት ወቅት ሊከሰቱ የሚችሉ ጠንቆችን ለመከላከል ጠያቂው ማሟላት የሚገባውን ግዴታዎች መወሰን አስፈላጊ ሆኖ ስለተገኘ፤

ስለዚህ በደህንነት ሕይወት አዋጅ ቁጥር _____ አንቀጽ 22 መሠረት ይህ መመሪያ ወጥቷል።

ክፍል አንድ

1. ሥያሜ

ይህ መመሪያ «ልውጥ ሕያዋንን ለማንገዝ መሟላት ያለባቸውን ግዴታዎች ለመወሰን የወጣ መመሪያ ቁጥር 04/2001» ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

DIRECTIVE No. FOUR

A DIRECTIVE ISSUED TO DETERMINE THE REQUIREMENTS FOR THE TRANSPORT OF MODIFIED ORGANISMS

WHEREAS it is important to determine the obligations of any applicant in transporting modified organisms so as to prevent any risks that could arise.

THEREFORE, this directive is issued in accordance with Article 22 of the Biosafety Proclamation No. -----

1. Designation

This Directive may be cited as ‘Directive No. 04/ 2009’ issued to determine the Requirements for the Transport of Modified Organisms”

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ፣

1. «ለገበያ ማቅረብ» ማለት ልውጥ ሕያውን ለተጤነ ልቀት ለማዋል ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነትን ከተቀበሉ በኋላ በእርዳታ ምግብነት መስጠትን ጨምሮ ለሶስተኛ ወገን በሽያጭ፣ በስጦታ ወይም በሌላ መንገድ ማስተላለፍ ነው።
2. «ልውጥ ሕያው» ማለት ሰው ሠራሽ የሆነ፣ ወይም ከሌላ ሕያው የተወሰደ ይሁን ከቅሪት የተወሰደ ወይም እንደአዲስ የተቀመመ ባይተዋር ዘረመል ወይም ሌላ ንጥረ ነገር ስለተከተተበት የዘረመሎች ይዘቱ ወይም የባሕርዩ ክስተት የተለወጠበት ሕያው ነው።
3. «መሥራት» ማለት በዘመናዊ ጥበብ ሕይወት ልውጥ ሕያው እንዲገኝ ማድረግ ነው።
4. «ሰው» ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው።
5. «ባለሥልጣን» ማለት በአዋጅ ቁጥር 295/1995 የተቋቋመው የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን ነው።
6. «ተቆጣጣሪ» ማለት የደህንነተ ህይወት አዋጅ፣ በስሩ የወጣ ማንኛውም ደንብና ወይም መመሪያ መከበሩን ለማረጋገጥ የፍተሻና ሌላ የቁጥጥር እርምጃ እንዲወስድ ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የተሾመ ሰው ነው።
7. «አመልካች» ማለት የሚጠይቀውን ዕንቅስቃሴ ለማካሄድ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት እንዲሰጠው ለባለሥልጣኑ ያመለከተ ሰው ነው።
8. «እንቅስቃሴ» ማለት ልውጥ ሕያውን መሥራትን፣ ወይም ለትምህርት፣ ለምርምር፣ ለምርት፣ ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት፣ ወደ ውጪ ለመላክ፣ በትራንዚት ለማስተላለፍ፣ ለተጤነ ልቀት፣ በዝግ አጠቃቀም ለማምረት፣ ለማንጓዝ፣ ለገበያ ለማቅረብ፣ ለሰው ወይም ለእንስሳ በመድኃኒትነት ለመጠቀም፣ ለምግብነት፣ ለመኖንት ወይም ለፋብሪካ ጥሬ ዕቃነት ማዋል፣ ነው።

1. Definitions

For the purpose of this Proclamation:

1. 'Placing on the market' means obtaining an advance informed agreement for deliberate release or making available to third parties a modified organism for any use by selling, giving away or in any other way, and includes giving as aid food.
2. 'Modified organism' means any biological entity which has been artificially synthesized, or in which the genetic material or the expression of any of its traits has been changed by the introduction of any foreign gene or any other chemical whether taken from another organism, from a fossil organism or artificially synthesized.
3. 'Making' means the development of a modified organism through modern biotechnology;
4. 'Person' includes any natural or juridical person.
5. 'Authority' means the Environmental Protection Authority of the Federal Democratic Republic of Ethiopia established pursuant to Proclamation No. 295/2002.
6. 'Inspector' means a person appointed pursuant to the directives issued by the Authority to undertake examination and any other control measures to ensure compliance with the proclamation on biosafety regulations or directives issued under it.
7. 'Applicant' means any person who submits an application to the Authority seeking an advance informed agreement to be engaged in a transaction.
8. 'Transaction' means any making or use of any modified organism in teaching, research, production, import, export, transit, deliberate release, production under contained use, transport, placing on the market, or use as a pharmaceutical, as food, as feed or for processing.

9. «ዝግ ኦጠቃቀም» ማለት በሰው ወይም በእንስሳት ጤና ወይም በአካባቢ ላይ የሚከተል ያልታቀደ ተፅዕኖን ለመከላከል ክልውጥ ሕያዋን ጋራ የተያያዘ ጠንቅን የመቋቋምያ ስልት አተገባበርን ለመወሰን በወጣው መመሪያ ቁጥር 03/2001 እንደ ሁኔታው በዓንቀፅ 4.8 ወይም 4.9 እንደተዘረዘረው በቁሳዊና በንጥረ ነገራዊ ክለላ ታጥረው ልውጥ ሕያዋን እንዲሰሩ፣ እንዲያድጉ፣ እንዲከማቹ፣ እንዲወገዱ ወይም ትምህርትንና ምርምርን ጨምሮ በሆነ ሌላ መንገድ በጥቅም ላይ እንዲውሉ ማድረግ ነው።

10. «የተጤነ ልቀት» ማለት ከግንዛቤ በመነጨ ስምምነት መሰረት ልውጥ ሕያውን ለንግድ፣ ለምግብ፣ ለእርዳታ ምግብ፣ አካባቢን ለማፅዳት፣ ለማስተማሪያነት፣ ለምርምር፣ ለመስተዋት ቤት፣ ለውሃ ውስጥ እርባታ፣ ለእንስሳት መኖር፣ ለሰው ወይም ለእንስሳት ህክምና ወይም ለሌላ ጥቅም በማዋል ወደ አካባቢ እንዲዳረስ ማድረግ ነው።

11. «ጠንቅ» ማለት ከየቱኛውም እንቅስቃሴ በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ መንገድ፣ በአጭር፣ በመካከለኛ ወይም በረጅም ጊዜ በሰው ወይም በእንስሳ ጤና፣ በብዝሃ ሕይወት፣ በአካባቢ፣ በማህበረሰቦች ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ፣ ወይም ባህላዊ ሁኔታ ወይም በአገሪቷ ኢኮኖሚ፣ ላይ ሊከተል የሚችል አደጋ ነው።

12. «ኘሮቶኮል» ማለት በአዋጅ ቁጥር 362/1995 የፀደቀው የብዝሃ ሕይወት ኮንቪንሽኑ የካርታኬና የደሕንነት ሕይወት ፕሮቶኮል ነው።

9. "Contained use" means any operation in which modified organisms are made, grown, stored, destroyed or used in any other way including for teaching and research isolated by physical and chemical barriers as specified in Articles 4.8 or 4.9 of Directive no. 03/2009 issued to determine the procedures of a risk management strategy for dealing with accidents involving modified organisms, as the case may be, with a view to effectively preventing their contact with, and their unintended impact on, humans, animals or the external environment.
10. 'Deliberate release' means any introduction into the environment of a modified organism based on an advance informed agreement and includes, *inter alia*, any use in commerce, food, aid food, remediation, teaching, research, greenhouses, aqua-culture, animal feed or other inputs for animals, medicines for humans or animals, or disposal.
11. 'Risk' means direct or indirect, short, medium or long-term danger that may befall human or animal health, biological diversity, the environment, socio-economic or cultural conditions of local communities or the economic condition of the country from any transaction.
12. 'Protocol' means the Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity ratified through Proclamation No 362/2003.

3. የመመሪያው ተፈጻሚነት ወሰን

ይህ መመሪያ በአየር፣ በየብስ ወይም በሆነ ሌላ መንገድ ልውጥ ሕያውን ከአንድ ወደ ሌላ ቦታ በማዘዋወር ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

4. ለነጂ ፈቃድ አሰጣጥ

4.1 ልውጥ ሕያዎንን በማንጓዝ ሥራ ላይ ለመሰማራት የሚፈልግ ነጂ ሥልጣን ከተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥርያ ቤት የመንዳት ፈቃድንና ከባለሥልጣኑ የሚሰጠውን ማረጋገጫ መያዝ አለበት።

4.2 የነጂዎች ፈቃድ አሰጣጥና ምዝገባ ሲካሄድ ሥልጣን የተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥርያ ቤት ልውጥ ሕያዎንን ለማንጓዝ የሚመዘገቡ ነጂዎችን ቁጥር ለመወሰን ይችላል፤ በሚገጥም ድንገተኛ ልቀት በሰው ወይም በእንስሳት ጤንነት ወይም በአካባቢ ላይ ሊደርሱ የሚችሉ ጉዳዮችን ለመካስ እንዲቻልም ለሚጓዝው ጥቅል በቂ የዋስትና ሽፋን እንደተደረገለት ማረጋገጥ አለበት።

4.3 ሥልጣን የተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥርያ ቤት ለነጂው ፈቃድ የሚሰጠው በየ2 ዓመቱ ባለሥልጣኑ የሚያዘጋጀውን የልውጥ ሕያዎን አያያዝና ማንጓዝ ስልጠናን በአጥጋቢ ሲያልፍ ብቻ መሆን አለበት።

5. ማመልከቻው የሚይዛቸው መረጃዎች

5.1 ልውጥ ሕያውን ለማንጓዝ የሚፈለግ ማንም አመልካች ማመልከቻውን በጽሑፍ ለባለስልጣኑ ማቅረብ አለበት።

2. Scope of the Directive

This Directive shall apply to the air or land transport or howsoever otherwise moving from one place to another of any modified organism.

3. Licensing a Driver

4.1 In order to be engaged in the transport of modified organisms, a driver shall be licensed by the competent licensing agency and certified by the Authority.

4.2 When licensing and registering drivers, the competent licensing agency may limit the number of drivers that will be registered to transport modified organisms and shall require the consignment to be adequately insured to cover any harm to human or animal health or the environment that may result from any accidental release.

4.3 The competent licensing agency shall only issue a license once the driver has satisfactorily passed an established training programme given every 2 years by the Authority on the handling and transportation of modified organisms.

4. Application information

5.1 Any person who wishes to transport any modified organism shall apply in writing to the Authority.

5.2 በአንቀጽ 4.1 መሠረት የሚቀርብ ማመልከቻ ከዚህ በታች የተዘርዘሩትን መረጃዎች መያዝ አለበት።

ሀ. ሊጓጓዝ የታሰበው ልውጥ ሕያው ወይም ዕቃው የተሠራበት ልውጥ ሕያው ሙሉና ትክክለኛ መግለጫ እንዲሁም ሳይንሳዊና የተለምዶ ስሞችና የተለወጠበት ክንዋኔ፤

ለ. የሚጓጓዘው መጠን መግለጫ፤

ሐ. ልውጥ ሕያው ወይም ከልውጥ ሕያው የተሠራው ዕቃ የሚነሳበት ቦታ ስምና አድራሻ፤

መ. ልውጥ ሕያው ወይም ከልውጥ ሕያው የተሠራው ዕቃ የሚወሰድበት ቦታ ስምና አድራሻ፤

5.3 ልውጥ ሕያውን ወይም ከልውጥ ሕያው የተሠራ ዕቃን ለማጓጓዝ ማመልከቻ እንደቀረበለት ባለስልጣኑ የሚጓጓዘው ጥቅል የሚደርስበት ቦታ ለዝግ አጠቃቀም የተሠራ መሆኑን ያረጋግጥና ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነቱን ሊከለክል ወይም በቅድመ ሁኔታ ወይም ካለቅድመ ሁኔታ ሊሰጥ ይችላል። ሥልጣን የተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤትንም በቅጂ ያሳውቃል።

5.4 የሚቻል ሲሆን የሚጓጓዘው ጥቅል በሰውና በእንስሳት ጤንነትና በአካባቢ ላይ ሊደርስ የሚችለውን ጠንቅ ለመቀነስ በየት በኩል እንደሚያልፍ በጥንቃቄ መታቀድ አለበት።

5.5 ከግንዛቤ ከመነጨ ስምምነት ጋር የተሰጠ መሟላት ያለበት ግዴታ ካልተከበረ ወይም የተሰጠው ግዴታ ካልተሟላ ሥልጣን የተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤት ልውጥ ሕያው ወይም ከልውጥ ሕያው የተሠራው ዕቃ እንዳይጓጓዝ ሊከለክል ይችላል።

5.2 Any application for a permit that is submitted under Article 4.1 shall contain:

- (a) A full and accurate description of the modified organism or the object made from the modified organism is to be transported, including the scientific and common names and the transformation event;
- (b) A statement of the quantities to be transported;
- (c) The name and address of the place from where the modified organism or the object made from the modified organism is to be transported;
- (d) The name and address of the place to which the modified organism or the object made from the modified organism is to be transported;

5.3 Upon receipt of any application to transport any modified organism or an object that has been made of a modified organism the Authority shall verify that the place to which the consignment is to be transported is appropriate for contained use, and may refuse or give with or without conditions an advance informed agreement for the intended transportation and shall notify the competent licensing agency through a copy.

5.4 Any route for the consignment should, where practicable, be planned carefully to minimize risks to human and animal health and the environment.

5.5 If any requirement or condition contained in an advance informed agreement is not strictly complied with, the competent licensing agency may order the immediate cessation of the transportation of the modified organism or the object made of a modified organism.

5.6 ባለሥልጣኑ በሰጠው ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት መሰረት የማንንም ፈቃድ በተሰጠ በሰባት ቀን ውስጥ ሥልጣን የተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤት የፈቃዱን ግልባጭ ለባለሥልጣኑ መስጠት አለበት፤ ባለሥልጣኑም ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነቱን ቅጂ ወደ ብሔራዊ የደህንነት ሕይወት መረጃ ሥርዓት ማስገባት አለበት።

5.7 ሥልጣን የተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤት ነጂዎችና ማንንም ከተሰጣቸው ፈቃድ አንጻር የሚጠበቀውን የአሰራር ጥራት ማሟላታቸውን መቆጣጠር አለበት፤ ለዚህም ሲባል በየቦታው ፍተሻ የማካሄድ ስልጣን አለው።

5.8 ልውጥ ሕያዋንን ወይም ከልውጥ ሕያዋን የተሠሩ ዕቃዎችን የሚያንጉዝ ማንም አሽከርካሪ በዓንቀፅ 5.3 የተጠቀሱትን ሰነዶች ከተቀበለ በኋላ የጭነቱና የሰነዶቹ ይዘቶች መጣጣማቸውን ለመለየት መፈተሽ አለበት።

5.9 በየብስ ላይ በመንገድ ላይ ያለ የልውጥ ሕያዋን ወይም ከልውጥ ሕያዋን የተሠሩ ዕቃዎች ጥቅል በጉዞ ወቅት አቀማመጡ እንዳይለዋወጥ ለማድረግ በጥብቅ መታሰር አለበት።

5.10 ልውጥ ሕያወ ወይም ከልውጥ ሕያወ የተሠሩ ዕቃ በየብስ በሚንገዘቡት ጊዜ የመፍሰስ ወይም ሌላ አደጋ ቢያጋጥመው ነጂው ቀጥሎ የተዘረዘሩትን ተግባራት መፈፀም አለበት።

ሀ. የተሽከርካሪውንና ጭነቱ የፈሰሰበትን አካባቢ መከለል፤

ለ. የአደጋ ጊዜ የእርዳታ አገልግሎት መጥራት ያስፈልግ እንደሆነ መወሰን፤

ሐ. ሁኔታውን መገምገምና ተገቢውን እርምጃ መውሰድ፤

መ. ስለተፈጠረው አደጋ ወይም ስለአፈሳሰሱ ለአስጫኝ፣ ለጥቅሉ ተቀባይ፣ ሥልጣን ለተሰጠው ፈቃድ ሰጪ መሥሪያ ቤትና ለባለሥልጣኑ ማሳወቅ፤

- 5.6 Within seven days of issuing any permit following the advanced informed agreement given by the Authority, the competent licensing agency shall inform the Authority, which shall lodge a copy of the advance informed agreement in the National Biosafety Clearing House.
- 5.7 The competent licensing agency shall carry out inspection of drivers and vehicles to ensure compliance with permit conditionalities and for this purpose is empowered to execute spot checks.
- 5.8 The driver who is to transport modified organisms or objects made of modified organisms, upon receiving the document specified in Article 5.3, shall inspect the load and documentation to ensure that the consignment complies with the description contained in the documentation.
- 5.9 Any consignment containing modified organisms or objects made of modified organisms being transported over land must be secured with load restraint to prevent movement of the load during travel.
- 5.10 In the event of any spill or other accident during the transportation of the modified organism or object made of the modified organism over land, it shall be the responsibility of the driver to:
- (a) Secure the area around the vehicle and the spill;
 - (b) Determine whether emergency services are to be called;
 - (c) Assess the situation and react in an appropriate manner;
 - (d) Immediately notify the consigner, the consignee and the competent licensing agency and the Authority of the nature of the spill or accident.

6. ክልውጥ ሕያዋን ጭነቶች ጋር የሚያያዙ ሰነዶች

6.1 ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ የሚወሰዱ፣ ወደ አገር ውስጥ የሚገቡ ወይም ወደ ውጪ የሚላኩ ልውጥ ህያዋን ወይም ክልውጥ ሕያዋን የተሠሩ ዕቃዎች ሲጓጓዙ ከባለስልጣኑ ከተሰጠ ከግንዛቤ የመነጨ ስምምነት ጋር መያዝ አለባቸው። እነዚህም ሰነዶች ስልጣን በተሰጠው ፈታሽ ወይም ተቆጣጣሪ በማንኛው ጊዜ ሊነበቡ ዝግጁ መሆን አለባቸው።

6.2 ከግንዛቤ የመነጨው ስምምነት ቢያንስ ቀጥሎ የተዘረዘሩትን መረጃዎች መያዝ አለበት።

ሀ. የሚጓጓዘው ጥቅል የሚደርስበት ቦታ ስምና አድራሻ፣

ለ. የልውጥ ሕያወ ሳይንሳዊና የተለምዶ ስሞችና የተለወጠበት ክንዋኔ፣

ሐ. የጥቅሎቹ ቁጥርና አይነት እንዲሁም ጠቅላላ መጠን፣

መ. ተጨማሪ የአያያዝ መረጃ፣ የቁጥጥርና የአደጋ ጊዜ እርምጃዎችና ዕቃው ከሌሎች ዕቃዎች በትክክል መለየቱንና መወሰድ ያለባቸውን ሌሎች ጥንቃቄዎችን የሚያመለክቱ መረጃዎች፣

ሠ. የሽቀጡ ላኪና ተቀባይ አድራሻዎች፣ የስልክ ቁጥሮችና ኢ-ሜሎች፣

ረ. በኤውሮፕላኑ ወይም በመኪናው ውስጥ ልውጥ ሕያወ የተጫነበትን ቦታ የሚያመለክት ዕቃውን በጫነው ግለሰብ የተፈረመ የጭነት ንድፍ፣

ሰ. ላልተጤነ ልቀት ወይም ለድንገተኛ አደጋ የሚያገለግል የድርጊት ዝርዝርን የያዘ የአደጋ ጊዜ እርምጃዎች መመሪያ፣

7. የሚፀናበት ጊዜ

ይህ መመሪያ ከ _____ ቀን _____ ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ _____ ቀን _____ ዓ.ም.

የአካባቢ ምክር ቤት ሰብሳቢ

5. Documents accompanying the transport of modified organisms

All modified organisms **or objects made of modified organisms** that are moved from one place to another, imported, or exported shall be accompanied by an advance informed agreement issued by the Authority, which shall, at all times, be available for inspection by any authorized person or by an inspector.

6.2 The advance informed agreement shall, as a minimum, contain the following particulars:

- (a) Name and address of the destination of the consignment;
- (b) Scientific and common names of the modified organism and its transformation event;
- (c) The number and type of packages and the total quantity;
- (d) Additional handling information, including emergency measures and any other information necessary to ensure that the consignment will be segregated correctly and to indicate additional precautions that must be taken;
- (e) The addresses of the consignor and consignee, contact telephone numbers, and e-mails;
- (f) A load plan, showing where the modified organism is located in the aircraft or vehicle, which must be signed by the person loading the goods;
- (g) An emergency procedure guide providing emergency procedures that are to be employed in the event of any unintentional release or any other accident.

6. Effective Date

This directive shall enter into force as of the _____ day of 200_____.

Done at Addis Ababa, this _____ day of _____ 200_____

Chairperson of the Environmental Council